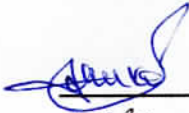

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

«Затверджую»

 Завідувач кафедри
(_____)
« 02 » _____ 07 _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІКА І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма Публічне адміністрування

Факультет: економіки і менеджменту

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з «Педагогіка і методика викладання у вищій школі»
для студентів за спеціальністю 074 Публічне управління і адміністрування

Розробник: к.е.н., доцент Дубовик С.Г. ()

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту

Протокол № 12 від "09" 06 2020 року

Завідувач кафедри Михайлов А.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) (Шавкова О.П.)

Декан факультету (Строченко Н.І.)
на якому викладається дисципліна

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації
()

Зареєстровано в електронній базі: дата: 12 09. 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Дубовик С.Г., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 Управління і адміністрування	За вибором
Модулів – 2	Спеціальність: 074 публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:
Змістових модулів: 2		2020-2021-й
Загальна кількість годин – 90		Курси
		1м
		Семестр
		1
		Лекції (год.)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь - <i>магістр</i>	8
		Практичні, семінарські (год.)
		6
		Лабораторні (год.)
		-
		Самостійна робота (год.)
		76
Індивідуальні завдання (год.):		
+		
Вид контролю:		
		залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 14:76=7:38

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів основ професійної педагогічної компетенції у питаннях вищої освіти та вищої школи в Україні та засвоєння основних положень Болонського процесу як основи для формування єдиного Європейського простору вищої освіти.

2.2 Завдання навчальної дисципліни

Завдання:

- ознайомлення з основними напрямками вищої освіти в умовах глобалізації освітніх процесів сучасності, професійної педагогічної освіти у ВНЗ України, характеристиками педагогічного процесу та його особливостями, базовими складовими дидактики вищої школи та виховання як педагогічної категорії у вищій школі;
- вивчення основних понять, категорій, систем, інструментарію та алгоритмів Болонського процесу;
- вивчення основних положень кредитно - модульної системи організації навчального процесу;
- набуття практичних навичок у складенні навчальних планів, структурно - логічних схем спеціальностей, індивідуальних планів роботи студентів в умовах КМСОНП
- формування умінь творчого пошуку резервів маркетингової діяльності в освітній діяльності вищої школи України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні категорії та поняття педагогіки вищої школи як науки;
- основні питання нормативно-правового регулювання вищої освіти України;
- основні характеристики змісту освіти вищої школи України;
- основи організації навчально-виховного процесу та його особливості у ВНЗ України;

- основні завдання, принципи та етапи формування зони європейської вищої освіти;
- принципи, шляхи і засоби адаптації європейської системи перезарахування кредитів у вищу освіту України;
- місце Болонського процесу та КМСОНП у структурі функціонування вищих навчальних закладів України, елементи КМСОНП та шляхи інтеграції в єдиний простір вищої освіти.

вміти:

- використовувати сучасні ефективні засоби роботи з науковою та навчально-методичною літературою;
- вибирати та застосовувати найбільш продуктивні технології, методи, прийоми та форми навчання психології;
- аналізувати та прогнозувати дидактичні процеси у ВНЗ;
- розробляти плани проведення навчальних занять різних форм;
- користуватися пошуковими освітніми системами у мережі Internet;
- реалізувати навички самостійного вирішення педагогічних проблем;
- аналізувати освітнє середовище ВНЗ, сегментувати ринки освітніх послуг;
- оцінювати конкурентоспроможність випускників ВНЗ та розробляти стратегію розвитку ВНЗ.

Вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і методика викладання у вищій школі» передбачає формування у студентів компетентностей (*витікають із освітньо-професійної програми*):

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
	Загальні		
1		Вміння надавати професійну консультацію, спілкуватися із нефахівцями, вести розмову, бути красномовним, переконливо доносити свої ідеї	ЗК 6.
2		Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.	Зк4
		Здатність здійснювати професійну	Зк10

		діяльність і приймати обґрунтовані рішення, керуючись засадами соціальної відповідальності, правових та етичних норм.	
3			
n			
	Фахові (спеціальні)		
1		Здатність залучати громаду до управління, відчувати зворотній зв'язок з представниками громад, включаючи молодь	ФК 13.
2		Здатність пояснити широкий діапазон питань, які відбуваються в регіоні, в країні та на глобальних ринках	ФК 14.
3		Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості.	Фк12
n			

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і методика викладання у вищій школі» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання (*витікають із освітньо-професійної програми*):

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Збирати, аналізувати, використовувати, упорядковувати, забезпечувати співвідношення та інтерпретувати інформацію стосовно розроблення та реалізації стратегії розвитку держави, регіону, галузі, бізнес-процесу під час здійснення професійної діяльності.	ПРН 3.
2	Використовувати сучасні методи наукового пізнання і здійснювати наукові дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.	ПРН19
3	Здатність до ведення навчально-виховної діяльності в освітніх закладах	ПРН20

3. Програма навчальної дисципліни

(програму схвалено на засіданнях президії НМК з напрямку підготовки «Менеджмент» від 27.04.2011р. та затверджено рішенням Вченої ради СНАУ)

Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи

Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.

Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.

Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Змістовий модуль 2. Дидактика Вищої школи

Тема 2. Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Методи і засоби навчання у ЗВО

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ЗВО.

Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у ЗВО.

Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.

Тема 3. Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і умінь студентів у ЗВО

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.

Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.

Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.

Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.

Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.

Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.

Система діагностики знань і умінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Змістовий модуль 3. Виховна функція вищої школи. Педагогічний менеджмент

Тема 4. Виховна робота зі студентською молоддю

Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі. Структура виховного процесу.

Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів.

Принципи виховання. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами. Завдання національного виховання студентської молоді у ЗВО. Мотиви виховання. Моральне виховання студентів. Критерії вихованості особистості.

Тема 5. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом.

Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Особливості діяльності викладача ЗВО.

Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність викладача вищої школи.

Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	заочна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб. /інд	с.р.	
па	па	па		па		
1	2	3	4	5		
Модуль 1. Загальні основи педагогіки вищої школи						
Змістовий модуль 1 Загальні основи педагогіки вищої школи						
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи	11	2		-	9	
Тема 2. Європейська освітня інтеграція	10			-	10	
Тема 3. Управління ВНЗ України	11		2	-	9	
Тема 4. Викладач ВНЗ і студент в навчально-виховному процесі	12	2		-	10	
Разом за змістовим модулем 1	44	4	2	-	38	
Модуль 2. Дидактика і виховання у вищій школі						
Змістовий модуль 2. Дидактика і виховання у вищій школі						
Тема 5. Організація навчально-методичної роботи у ВНЗ	11		2	-	9	
Тема 6. Методика навчання у ВНЗ	12	2		-	10	
Тема 7. Сучасні технології навчання	11		2	-	9	
Тема 8. Теорія та методика виховання	12	2		-	10	
Разом за змістовим модулем 2	46	4	4	-	38	
Усього годин	90	8	6	-	76	

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин (заочна форма)
		ПА
1.	<p>Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет педагогіки вищої школи. Основні функції та завдання педагогіки вищої школи. 2. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи. 3. Вища школа як педагогічна система. 4. Різні підходи до класифікації методів дослідження. 5. Методи кількісної обробки результатів дослідження. 	2
2.	<p>Тема 2. Європейська освітня інтеграція</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформування вищої освіти в контексті положень Болонської декларації. 2. Основні аспекти євроінтеграції вищої освіти. 3. Принципи формування змісту кваліфікацій і структур ступенів. Компетентнісний підхід. <p>Технологія проектування інноваційного навчального середовища у системі професійної підготовки фахівців в європейських країнах.</p>	
3.	<p>Тема 3. Управління ВНЗ України</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання, напрями діяльності і структура вищого навчального закладу. Принципи управління вищим навчальним закладом 2. Структура управління вищим навчальним закладом 3. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах 4. Сучасний стан розвитку вищої освіти в Україні. Напрями державної політики розвитку вищої освіти. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу. 	
4.	<p>Тема 4. Викладач ВНЗ і студент в навчально-виховному процесі</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Викладач вищого навчального закладу як організатор навчально-виховного процесу. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу 2. Педагогічна професія та педагогічна майстерність 3. Студент як об'єкт – суб'єкт педагогічної діяльності 	2
5.	<p>Тема 5. Організація навчально-методичної роботи у ВНЗ</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація та науково-методичне забезпечення навчального процесу. 2. Національне виховання та формування особистості студентів. 3. Наукова діяльність. 4. Міжнародне співробітництво. 	
6.	<p>Тема 6. Методика навчання у ВНЗ</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет дидактики 2. Зв'язок дидактики з іншими науками 3. Актуальні проблеми дидактики на сучасному етапі 4. Зміст і рівні освіти 	2

	5. Методика навчання	
7.	Тема 7. Сучасні технології навчання План 1. Сутність педагогічної інноватики 2. Сучасні технології — підґрунтя оновлення професійної підготовки вчителя. Кредитно-модульна система організації навчального процесу 3. Короткий історичний огляд ECTS. Загальна характеристика ECTS. Призначення кредитів ECTS 4. Недоліки традиційної системи контролю й оцінювання успішності навчання. Поняття навчального модуля та особливості організації модульного навчання. Принципи й умови застосування навчального рейтингу.	
8.	Тема 8. Теорія та методика виховання План 1. Специфіка, рушійні сили й етапи процесу виховання 2. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми	2
	Разом	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (заочна форма)
		ПА
1	Тема 1. Основи педагогіки вищої школи	
2	Тема 2. Болонський процес як засіб демократизації	
3	Тема 3. Управління ВНЗ	2
4	Тема 4. Викладач і студент в системі навчально-виховного процесу	
5	Тема 5. Вивчення педагогічних методів і прийомів	2
6	Тема 6. Методика навчання	
7	Тема 7. Сучасні технології навчання	2
8	Тема 8. Виховання у ВНЗ: методи і норми	
Разом		6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (заочна форма)
		ПА
1	Тема 1. Основи педагогіки вищої школи	9
2	Тема 2. Болонський процес як засіб демократизації	10
3	Тема 3. Управління ВНЗ	9
4	Тема 4. Викладач і студент в системі навчально-виховного процесу	10
5	Тема 5. Вивчення педагогічних методів і прийомів	9

6	Тема 6. Методика навчання	10
7	Тема 7. Сучасні технології навчання	9
8	Тема 8. Виховання у ВНЗ: методи і норми	10
Разом		76

8.Індивідуальні заняття

9. Методи навчання

Методи:

- організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання навчальної діяльності;
- методи контролю навчання;
- методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні);
- методи навчання за характером логіки пізнання (аналітичний, методи синтезу, індуктивний метод, дедуктивний метод, продуктивний метод);
- методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів (проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, репродуктивний, пояснювально-демонстративний);
 - активні методи навчання;
 - змішане, е – навчання, кооперативне навчання.

10. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - виконання аналітично-розрахункових завдань;

- написання рефератів, есе, звітів;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
- виробничі ситуації, кейси тощо.

4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання :

- контрольна робота Moodle;
- науково-дослідна робота;
- навчально-дослідна робота;
- навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума	
Змістовий модуль 1 - __ балів				Змістовий модуль 2 –__ балів							СРС
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	30	100 (70+30)	-	100
3-5	3-5	4-10	5-10	5-10	5-10	5-10	5-10				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Дубовик С.Г. Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка і методика викладання у вищій школі / Суми, 2017 , 34с.
2. Дубовик С.Г. «Педагогіка і методика вищої школи». Навчальний посібник (конспект лекцій) / Суми, 2017, 154с.
3. Дубовик С.Г. «Педагогіка і методика вищої школи». Навчальний посібник для СРС / Суми, 2017, 361с..
4. Дубовик С.Г. «Педагогіка і методика вищої школи». Методичні вказівки до виконання контрольних робіт / Суми, 2017, 30с.
5. Дубовик С.Г. «Основи педагогіки і психології». Навчальний посібник для аспірантів / Суми, 2017, 417с.
6. Навчально-методичні матеріали на платформі Moodle <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3411>

13. Рекомендована література

Базова

1. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. К.: «Академвидав», 2015. 420 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.
3. Зайченко І. Основи педагогічної майстерності та етики викладача вищої школи: підручник / І. Зайченко, В. Теслюк, А. Каленський. Київ: Ліра-К, 2018. 484с.
4. *Кузьмінський А.І.* Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. К.:Знання, 2015. 486 с.
5. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
6. Михайліченко М. В. Освітні технології: навчальний посібник / М.В Михайліченко, Я.М. Рудик . К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016 . 583 с.
7. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів . К.: Центр учбової літератури, 2019. 472 с.
8. Пащенко М.І. Педагогіка: навчальний посібник / М.Ш. Пащенко, І.В. Красноштан.К.: Центр навчальної літератури, 2019. 228с.
9. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / За ред. З.Н.Курлянд. К.: Знання, 2012. 399 с.

10. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки: посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 316с.
11. Теслюк В. М. Розвиток педагогічної майстерності: монографія / В. М. Теслюк. Київ. :ЛПРА-К, 2019. 223 с
12. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [2-е видання,] К. : «Академвидав», 2014. 456 с.
- 13.Артемова Л.В. Педагогіка й методика вищої школи: навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури .К.: Кондор, 2008 .272 с.
- 14.Бонч – Бруєвич Г.Ф. Методика застосування технології SMART Board в навчальному процесі: навч. пос. / Г.Ф. Бонч – Бруєвич . К.: КМПУ ім. Б.Д. Грінченко, 2007.200с.
- 15.Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навч. посіб. К.: «Академвидав», 2011. 248 с.
- 16.Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за рейтингово-модульною системою навчання для студентів магістратури .К.: Центр навчальної літератури, 2006.300с.
- 17.Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: практикум: навч. пос. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко . К.: Каравела, 2008 . 200с.
- 18.Туркот Т.І. Педагогічна практика студентів магістратури аграрних університетів. Методичні рекомендації / Т.І. Туркот, Т.І. Виноградова. Херсон, Колос. 2007 .36 с.
19. Чернілевський Д.В. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посібник / Д.В. Чернілецький, М.І. Томчук . Вінниця: Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна» .2006 .402 с.
- 20.Чорний Г.М. Організація навчально-виховного процесу у внз: навч. посібник / Г.М. Чорний, М.П. Ястреб . К.: НУБіП, 2008.320с.

Допоміжна

1. Болонський процес у фактах і документах/ Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І.. Київ - Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2003. 52 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник/ За ред. В. Г. Кременя. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2004. 384с.
3. Гончаров С.М. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у світлі Болонської декларації: документи, матеріали, факти. Рівне: УДУВГП, 2004. 34с.
4. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Методика оцінювання знань студентів у модульно-рейтинговій системі організації навчального процесу: кредитно-модульна система організації навчального процесу. Рівне: УДУВГП, 2004. 15с.

5. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. 200 с.
6. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. К.: Вид. дім "Ін Юре", 2003. 416 с.
7. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / За. ред. В.Г. Кременя. Київ - Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. 147 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. - 2014. -6 серпня. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України "Про освіту" (зі змінами 2008 року). - Режим доступу: [www/osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php](http://www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php) on line 64
3. Закон України «Про загальну середню освіту» — Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. ~ Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". - Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. <http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/> «Теорія і практика сучасної психології»
7. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology/> «Психологія»
8. <https://osvitanova.com.ua/posts/2015-vse-25-lektsyi-stenfordskoho-kursa-professora-roberta-sapolsky-byolohiya-povedenyia-cheloveka> Р. Саполські «Біологія поведінки людини»
9. <http://scientific-discussion.com/ru/sample-page/> «Scientific discussion»
10. http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/mono2019_4.pdf «TERRITORIES' DEVELOPMENT: SOCIAL, ECONOMIC AND HUMANITARIAN ISSUES»
11. <http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/6510cf744fb8c9ca548253f02492632c.pdf> «Innovative technologies in the formation and development of human capital» (Польща)
12. <http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index> «Вісник Черкаського університету: педагогічні науки»
13. http://seanewdim.com/pedagogy_and_psychology.html Science and Education aNew Dimension. Pedagogy and sychology (Угорщина)
14. <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/arkhiv-zhurnaliv> «Наука і освіта»

15. <https://zbirnyk.ipv.org.ua/ua/arkhiv-vipuskiv> "Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді"
16. "Для всіх, хто навчається." Велика бібліотека навчально-методичної літератури. <http://metodportal.net>
17. Бібліотека розумних книг. <http://lib.adtm.ru>
18. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. <http://www.library.edu-ua.net>
19. Електронна бібліотека. <http://el-biblioteka.at.ua>
20. Електронна бібліотека. <http://books.tr200.n>